

CHARTA ROBERTI
SENESCHALLI SCOTIÆ

OMNIBUS *hanc cartam*
visuris vel audituris^a
Robertus Senescallus
Scociæ, Comes de Stratherne,
salutem in Domino^b sempiternam.
Cum dudum venerabili Patri
Domino Willelmo Dei gracia
Episcopo Glasguensi fuerit per
litteras apostolicas specialiter
delegatum ut^c super matrimonio
contrahendo inter nos & quondam
Elyzabeth More, dum ageret in
huntanis, non obstante

impedimento consanguinitatis & affinitatis contractui matrimoniali prædicto impedimentum præstante, auctoritate apostolica dispensaret, dummodo duas cappellas vel unam pro arbitrio ipsius Episcopi perpetuo fundarem, ac dictus venerabilis Pater, consideratis in hac parte considerandis, nobiscum super impedimento prædicto auctoritate qua supra dispensans nobis injunxerit, ut una cappellania in Ecclesia Glasguensi ad unum certum altare ad, pensionem decem marcarum sterling. annuatim percipient. de certis redditibus nostris fundaretur perpetuo, nosque eandem cappellanium sac fundare fideliter promiserimus infra certum tempus jam

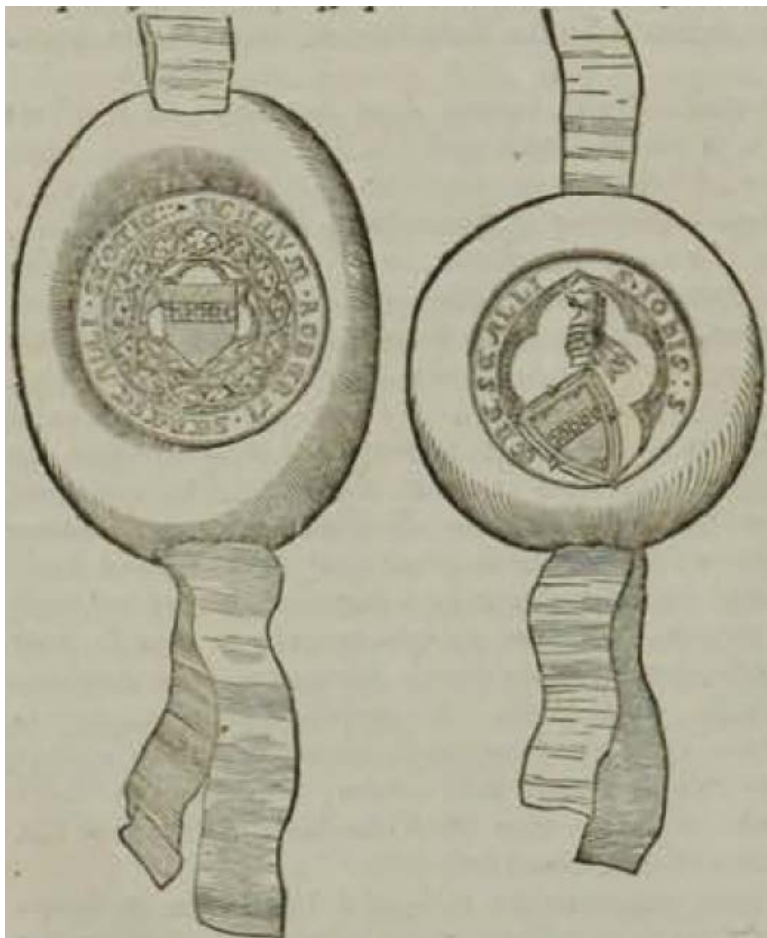
*transactum, nobis tunc per dictum
Episcopum limitatum, noverit
universitas vestra nos ex causa
præmissa dedisse, concessisse, &
hac præsentis carta nostra
confirmasse pro nobis & heredibus
nostris perpetuo DEO, Beatæ
Mariæ Virgini, Beato Kentegerno &
uni cappellano celebranti &
celebraturo perpetuo in Ecclesia
Glasguensi predicta decem marcas
sterling. ad sustentacionem
ejusdem cappellani annuatim
percipiend. de annuo reddito
quadraginta librarum sterling.
exeunte de terra del Cars Abbatis
infra vicecomitatum de Stryvelyne,
& nobis & heredibus nostris debito
per religiosos viros Abbatem &
conventum monasterii sanctæ
Crucis de Edynburgh, tenend.*

habend. & percipiend. Annuatim in perpetuum eidem cappellano qui pro tempore fuerit per manta dictorum religiosorum ad terminos Pentecostes. S sancti Martini in hyeme per porciones æquales in liberam, puram, & perpetuam elymosinam adeo libere, quiete, plenarie, & honorifice sicut aliqua elymosina per totum regnum Scociæ liberius conceditür, percipitur, sive datur; & nichilominus totum jus nobis competens per cartam infeodacionis recondæ memoriæ Domini Regis Roberti avi nostri, sive obligatorium dictorum Abbatis & conventus, seu quascunque alias evidencias ad compellendum dictos Abbatem & conventum ad solucionem dicti annui redditus

*decem marcarum in Episcopum
Glasguensem qui pro tempore
fuerit, & Capitulum Glasguense
sede vacante, per hanc cartam
nostram perpetuo transferimus,
ipsosque & eorum alterum,
quantum ad hoc, nostros &
heredum nostrorum assignatos &
assignatum facimus, constituimus,
& eciam ordinamus. Et si forte
contingat, quod absit, quod dictæ
decem marcæ annue per dictum
cappellanum qui pro tempore
fuerit percipi non potuerint, ut est
dictum, vel ex eo quod dicti Abbas
& conventus solvere noluerint, aut
compelli non potuerint ad
solucionem earumdem, vel ex eo
quod nos aut aliquis heredum
nostrorum contra præsentum
infeodacionem & concessionem*

*nostram, solutionem dictarum
decem marcarum impediverimus
aut am impediverit, aut per nos seu
alium vel alios, clam vel palam,
directe vel indirecte
procuraverimus seu procuraverit
impediri, obligamus nos & heredes
nostros per omnia bona nostra
mobilia & immobilia ad solvend.
dictas decem marcas de aliis
redditibus nostris ubi Episcopus
Glasguensis qui pro tempore fuerit,
vel capitulum ejusdem sede
vacante, duxerit eligend. toto
tempore quo cessatum fuerit a
solutione dictarum decem
marcarum percipiend. de annuo
redditu supra dicto, subicientes nos
& heredes nostros jurisdictioni &
cohercioni Episcopi Glasguensis &
ipsius Officialis qui pro tempore*

*fuerint, ut ipsi per omnimodam
censuram ecclesiasticam nos &
heredes nostros compellere valeant*

*ad perficienda omnia & singula
supradicta, in casu quo
defecerimus vel defecerint, quod*

absit, in aliquo præmissorum. Et ultra omnia prenotata nos & heredes nostri predict. donacionem & concessionem nostram de dictis decem marcis annuis percipiendis ut supra de annuo reddito supradicto predictis Episcopo, Ecclesiæ Glasguensi, & Cappellano qui pro tempore fuerint contra omnes homines & feminas warantizabimus, acquietabimus, & in perpetuum defendemus. In cujus rei testimonium sigillum nostrum una cum sigillo^d Johannis Senescalli Domini de Kyle primogeniti & heredis nostri præsentibus est appensum. Hiis testibus, Venerabili Patre Domino Roberto Abbate monasterii de Kylwynnyn, & Dominis Johanne Senescallo fratre nostro, Hugone

de Egglyntonne & Thoma de Fauside Militibus, Johanne Mercerbουργensi de Perth, Johann de Rose & de Johanne de Tayt Armigeris nostrs, & aliis. Apud Perth duodecimo die mensis Januarii anno Domini millesimo tricentesimo sexagesimo quarto.

*Observationes historicæ in chartam
Roberti Seneschalli Scotiæ.*

^a **R**OBERTUS SENESCALLUS SCOTIÆ] Erat is filius Walteri Seneschalli Scotiæ. Matrem habuit Marioriam Roberti I. cognomento de *Brus* filiam natu maximam. Unde Davide unico ejusdem Roberti I. filio absque liberis defuncto anno Domini M CCC LXX. successit in regnum Robertus hic Seneschallus jure matris, & dictus fuit Robertus hujus nominis II. ex antiquissima & nobilissima Seneschallorum familia primus. Erat autem magni Seneschalli dignitas, quam STUART vocant lingua patria, præcipuæ apud Scotos auctoritatis, qualis olim inter Francos Majorum Palatii.

^b WILLELMO DEI GRACIA EPISCOPO GLASGUENSI] Is erat Willelmus IV. cognomento *Rae*, Episcopus Glasguensis, qui federe cœpit anno Domini MCCCXXXV. aut MCCCXXXVI.

Extant inter instrumenta Ecclesiæ Glasguensis plures chartæ sub ejus nomine; inter alias duæ quittance authenticæ contributionis papalis infra ejus diocesim, factæ anno Domini MCCCXL. & MCCCXLI. Obiit anno Domini MCCCLXVII.

^c SUPER MATRIMONIO CONTRAHENDO] Ex his verbis atque ex tota serie hujus chartas certò colligitur Robertum Seneschallum & Elizabetham *More* justis nuptiis ex dispensatione summi Pontificis conjunctos fuisse diù antè quàm hæc charta conscriberetur. Dispensatio porro in controversiam venire non potest, cùm ei testimonium indubiæ fidei perhibeat charta foundationis capellanix de qua isthic agitur. Qua argumentatione facilè refellitur temeritas Georgii Buchanani, qui scribere aufus est hunc Robertum Seneschallum & Elizabetham *More* matrimonii fœdere junctos fuisse anno tantùm MCCCLXXIV. id est decennio post datam chartam qua testatur illos diù antè conjugium legitimum iniisse. Porrò hinc quoque insulitas Buchanani convincitur quòd, ut docent sequentia chartæ istius verba, Elizabetha mortua erat anno MCCCLXIV. adeoque decennio pòst non potuit contrahere matrimonium cum Roberto Seneschallo. Erat porrò Elizabeth filia illustris viri Adami *More* Equitis & principis familiæ *More*, sive *Moor*, potentissimæ Seneschallorum genti affinitate & consanguinitate corjunctæ, uti certissimè constat ex hac charta.

^d JOHANNIS SENESCALLI DOMIMI DE KYLE PRIMOGENITI ET HEREDIS] Ergo jam anno MCCCLXIV. Joannes legitimus Roberti filius & heres publicè dicebatur. Nemini enim, qui ex legitimo matrimonio procreatus non sit, tribui solere in publicis instrumentis titulum primogeniti & heredis palam est ex his quæ infra dicentur, neque indiget ampliori probatione. Falsò igitur ut cetera Buchananus tradit, illum in prima juvenia ex illegitimo Elizabethæ complexu genitum à Roberto fuisse, sed postea legitimum fuisse

factum per subsequens parentum suorum matrimonium. Atque ut omnibus pateat quanta inscitia seu veriùs impudentia auctor iste Regum omnium atque ipsius monarchici regiminis insensissimus hostis infamiam natalibus istius principis aspergere ausus sit, rem totam paulò accuratiùs tractandam duximus.

Totum Buchanani commentum duobus his capitibus contineri videtur, 1°. Roberti Seneschalli primam uxorem fuisse Euphemiam *Rosse* qua, postquam pluros ei liberos pepererat, anno Domini MCCCLXXIV. defuncta, Robertum secundam uxorem duxisse Elizabetham *More*, ex qua Joannem, de quo agimus aliosque liberos olim ante matrimonium susceperat. 2°. Non nisi mediante postremo hoc Roberti cum Elizabetha matrimonio & decreto trium regni ordinum in publicis comitiis Joannem Seneschallum legitimum declaratum, sive legitimatum & successiones capacem redditum fuisse.

Proris assertionis falsitas his argumentis demonstratur. 1° Robertum & Elizabetham dudum ante annum Domini MCCCLXIV. matrimonio conjunctos fuisse supra ostensum est. Ergo non Euphemia, sed Elizabetha fuit prima Roberti uxor. Deinde Elizabetham ante annum MCCCLXIV. defunctam fuisse ex dictis manifeste constat. Ergo non potuit esse secunda uxor anno MCCCLXXIV. Demum V. Cl. Ludovicus *Stuart* advocatus regius sub Carolo I. magnæ Britanniaë Rege in Scheda quadam manu ipsius propria scripta, quam libello suo cui titulus *Jus regium*, pag. 47. inseruit V. Cl. Georgius Mackenzius advocatus item regius, testatur se *plures quam viginti chartæ in archivis Castri Edinburgensis invenisse, ex quibus sole clavius elucescit Elizabetham Moram primam Roberti uxorem fuisse, & Euphemiam seu Euphianiam Rosse secundam*. Et hæc ad primum caput narrationis à Buchanano institutæ.

Haud minoris momenti argumentis refellitur alterum caput fabulæ, quo assertit Buchananus, mediante matrimonio Roberti & Elizabethæ anno Domini MCCCLXXIV. celebrato, & decreto trium regni ordinum in comitiis publicis eodem anno habitis, Joannem

Seneschallum legitimatum fuisse, sive legitimum declaratam & successionis capacem.

1°. Marrimonium istud Elizabethæ ante annos minimùm decem defunctæ absurdam est. Ergo fictitia legitimatio quæ eo nititur fundamento.

2°. Hujus comitiorum decreti io regni archivis, ubi ejusmodi acta summa cura sevantur, ne levissima quidem memoria occurrit; etsi tabulæ omnes publicæ à viris earum reram peritissimis excussæ fuerint. Inter alios V. Cl. Joannes Haius Eques, archivi sive, ut vocant, rotulorum aut regestorum custos sub Carolo I. Magnæ Britannæ Rege, jussus ab eodem Principe diligenter inspicere acta comitiorum sive Parlamentorum, contraria omnia reperit, idque Regi retulit. Quinetiam prædictus Ludovicus Stuart regius advocatus sub eodem principe, laudatus à Georgio Mackenzio pag. 47. suprâ-memorati libelli, post diligenter inspecta archiva regni, Buchanani narrationem manifestæ falsitatis convicit. Ipsius verba referimus, quoniam tanti viri testimonium maximi hac in re momenti est. *Buchananus*, ait ille, *libro ix. in vita Roberti II. affirmat Euphaniem, Euphemiam Rosse, Comitissæ Rossensis filiam, primam Roberti secundi uxorem fuisse; & ea mortua superinduxisse Elizabetham Moram, ex qua liberos ternos mares suscepisset, & eam uxorem duxisse, ejusque liberos regno destinasse, ut postea eorum natu maximus successit. Quod quàm falsum sit apparet ex archivis in carcere Edinburgensi reconditis; ubi extant separata acta duorum Parlamentorum subscripta manibus ecclesiasticorum Præsulum, Nobilium, Baronum & aliorum statuum parlamenti, & eorum sigillis roborata, quibus Elizabetha Mora agnoscitur prima uxor, & Euphania Rosse secunda; & liberis ex Elizabetha Mora tanquam justis heredibus regni successivè regnum decernitur, & post eos liberis Euphaniæ Rosse. Necnon ibidem chartæ extant plurimæ per Davidem II. eorum patruum magnum ex diversis terris Joanni filio primogenito nepotis ejus Roberti duan Euphania Rosse viveret, necnon Davidi filio natu maximo Euphaniæ Rosse, quem solùm filium indigitat Roberti nepotis; quod non fecisset, si Elizabetha*

Mora non priùs fuisset nupta Roberto ejus nipoti. Nam primogenitus nunquam attribuitur notho. Immò ego plures quàm viginti chartas in archivis inveni, ubi etiam eas reliqui, ex quibus sole clarius elucescit Elizabetham Moram primam fuisse uxorem, & Euphaniem Rosse secundam. Nam extra controversiam liberi Elizabethæ Moræ ætate grandiores erant liberis Euphaniæ Rosse. Hæc ille. Ex quibus fictitium esse decretum illud parlamenti à Buchanano citatum nemo non videt.

3°. Jam ante annum Domini MCCCLXXIV. Quo Buchananus matrimonium Roberti & Elizabethæ, & legitimationem Joannis collocat, idem Joannes legitimus patris filius & successionis capax habebatur. Istud constat ex publicis instrumentis quibus ante regnum patris *primogenitus & heres* ejus designatur; & patre jam regnante iis titulis insignitur, qui soli legitimo & indubitato regni heredi & successori competunt.

Jam vidimus in charta Roberti, de qua hìc agimus, Joannem à patre primogenitum & heredem designatum fuisse. Primogeniti autem, ut supra notavit juris Scotiæ consultissimus Ludovicus *Stuart*, & heredis titulus nunquam attribuitur notho. Alia ejusdem Roberti Seneschalli Charta, data anno Domini MCCCLXV. laudata à Georgio Mackenzio libelli *Jus regium* pag. 51. sic habet. *Robertus Senescallus Scotiæ Comes de Strathern, & Johannes Senescallus primogenitus & heres ipsius Dominus Baronia de Kyle &c.* In alia charta Davidis II. Roberti Seneschalli avunculi & decessoris ab eodem Georgio Mackenzio laudata, testes ad finem more majorum hoc ordine recensentur, *Robertus Senescallus Comes de Strathern nepos noster, Johannes Senescallus Comes de Carrick filius suus primogenitus & heres, Thomas Comes de Marr &c.* Hæ tres chartæ scripta sunt ante initum à Roberto regnum. Eo vero regnante iis titulis designatur Joannes, qui fsoli & indubitato regni Scotiæ heredi tunc temporis competebant.

Erant hi tituli: *primogenitus Regis, Comes de Carrick, & Seneschallus* Scotiæ. In charta Roberti primo regni anno, Christi verò MCCCLXXI. die quarta Decembris, quæ authentica servatur in archivo dicti collegii Scotorum Parisiensis, appensum habens magnum sigillum Scotiæ, testes ad finem hoc ordine recensentur. *Testibus venerabili patre Willelmo Episcopo S. Andreæ, Johanne primogenito nostro Comite de Carrick & Senescallo* Scotiæ, *Roberto Comite de Meneteth &c.* Erat hic Robertus frater Joannis ex eadem matre Elizabetha, quem Buchananus anno demum MCCCLXXIV. occasione fictitiæ legitimationis Comitem de *Meneteth* sive Taichiæ, & eundem Joannem fratrem tunc tantum & eadem occasione Comitem de *Carrick* creatum fabulatur.

Extat in ejusdem collegii archivo alia charta ipsius Joannis data apud Dundonevald die XXVII. Decembris, hoc ipso primo regni patris anno, Christi MCCCLXXI. Ea charta sic incipit. *Universis ad quorum noticiam præsentis litteræ pervenerint Johannes primogenitus Roberti Dei gracia Regis Scottorum illustris Comes de Carric & Seneschallus Scociæ &c.* Huic chartæ appensum est sigillum ejusdem Joannis integrum ex cera rubra super viridi, impressam habens fasciam tessellatam, & in apice sive superiori parte scuti leonem nascentem. Porrò sigillum quo idem privatus utebatur, fasciam tantum refert tessellatam, insignia scilicet propria privatiæ familiæ Seneschallorum. Sigillum autem quo in hac charta, patre jam regnante, ipsoque regni herede, usus est, fasciæ tessellatæ privatiæ familiæ insignibus leonem nascentem adjunctum repræsentat. Hæc erant quippe insignia quæ heredi regni competebant, nempe qui leonem, gentilitiam regni Scotiæ tesseram, familiæ propriæ insignibus adjungebat.

Habetur in publico regni archivo in castris Edinburgensi instrumentum authenticum eodem anno MCCCLXXI. regni Roberti primo confectum super juramento fidelitatis ab

universis regni ordinibus in comitiis publicis præstito eidem Roberto II. & Joanni (aliàs Roberto) ejus filio primogenito, regnique heredi legitimo, appensa habens sigilla trium regni ordinum. Quod instrumentum Georgius Mackenzius à se inspectum testatur pag. 49. libelli memorati. Idem asserit vidisse se in iisdem regni archivis plures alias chartas hoc eodem anno MCCCLXXI. datas, quibus Joannes eodem modo *primegenitus*, *Comes de Carrick*, & *Seneschallus Scociæ appellatur*.

Falsissimè ergo Buchananus Joannem hunc tertio demum anno paterni regni, Christi MCCCLXXIV. Comitem de *Carrick* à patre creatum, & legitimum filium, successionisque in regnum capacem in comitiis regni declaratum refert.

Denique de fictitia illa legitimatione & comitorum decteto, aut toto denique hoc Buchanani & recentiorum commento ne verbum quidem apud auctorem historiæ Scotiæ MS. in bibliotheca collegii nostri Parisiensis. Quod sanè argumentum, etsi negativum, ut vocant, maximi tamen hac in materia momenti videtur, cùm hic auctor natus fuerit, (ut ipse testatur fol. 179.) anno Domini MCCCLXXXVI. aut MCCCLXXXVII. regnante Roberto II. resque ipsas gestas penè inspexerit, & minimis quibusque quæ ad Regum nostrorum genealogiam spectant, sæpius immorari soleat.

Prætetea ex hoc scriptore constat Joannem, obeunte Robeno II. patre, absque ullo tumultu Regem agnitum fuisse & coronatum. Ipsius verba referimus. Lib. XXXIII. cap. I. fol. 182. *In sequenti vigilia Assumptionis nostræ Dominæ, die videlicet Dominica anni Domini MCCCXC. Johanna primogenitus Roberti II. Regis defuncti Comes de Carrick apud Sconam regio more coronatus est; ubi de consensu Statuum vocatus est ab-hinc Robertus III. In crastino sponsa sua Domina Annabella de Drummond (ejusdem illustrissimæ familiæ Princeps est Jacobus Drummond Comes de Perth magnus Scotiæ Cancellarius) Domina præclarissima diademate regio insignita est. In die verò Martis proximo sequenti Rex fidelitatem & hominum sumpsit suorum liegiorum. Ex quibus verbis*

satis manifestum est Joannem unanimi consensu loco patris Regem suffectum; eique ab omnibus regni ordinibus, ac proinde ab ipsis ejus fratribus ex Euphemia altera patris uxore, eorumque propinquis juramentum fidelitatis præstitum. Quod sanè absque gravi tumultu futurum fuisse haud est credibile, si gravis aliqua suspicio de Joannis natalibus superfuisset; præsertim cùm ipse lapsu ex equo aliisque incommodis ad regnum minus idoneus esset, ejusque ex matre propinqui non tantæ essent auctoritatis ac propinqui & cognati fratrum ejus ex Euphemia Rosse genitorum.

Quinetiam, auctore ipso Buchanano, ob debilitatem ejusdem Roberti III. Roberto ejus fratri, & Murdaco nepoti successivè rerum administratio communi consensu commissa est, nulla penitèns ratiõ habita filiorum Euphemie Rosse.

Has observaciones claudimus testimonio Joannis Majoris iosignis olim Sacræ Facultatis Paris. Doctoris. Is in historia sua *De gestis Scotorum*, scripta circa annum Domini MDXVIII. omnium ejus gentis historiarum quæ typis mandatæ sunt antiquissima, hæc de Roberto Seneschallo five Roberto II. ejusque conjugii & liberis habet lib. IV. cap. VI. fol. 121. *Ex Elizabetha filia Domini Adam Muræ tres filios Robertus II. Rex genuit, scilicet Johannem, qui postea fuit Rex (Robertus III.) & Robertum Albania Ducem, & Alexandrum Buchaniæ Comitem. Postea ex Euphemia Rossensis Comitissæ filia Galterum Comitem Atholiæ & Dominum de Brechin, & David Comitem de Straterven genuit. Mortua enint Elizabetha Regina hanc Euphemiam in conjugem accepit, & matrimonii gratia proles legitimatæ sunt.* Hæc ille; qui cùm nostram & veram de obitu Elizabethæ ante matrimonium Roberti & Euphemie sententiam confirmet, insuper existimasse videtur priores saltem liberos Roberti ex Euphemia Rosse ex adulterio ante matrimonium, vivente prima uxore Elizabetha More, natos fuisse, nec nisi per subsequens

matrimonium in legitimorum conditionem transivisse. Atque hinc fortassis Boetio errandi occasio nata est, ut nempe quæ de Euphemiæ *Robe* secunda Roberti uxore ejusque liberis antiquiores tradiderant historici, ipse per errorem ad Elizabetham ejusque liberos transferret.

